

The Hidden History of Chanukah

Models of Original Chanukah

The Winter Solstice

1. Talmud Bavli, Avodah Zarah 8a

אמר רב חנן בר רבא: קלנדא - KALENDA, ח' ימים אחר תקופה, סטרנורא SATURNALIA - ח' ימים לפני תקופה, וסימנך: +תהלים קלט+ אחר וקדם צרתני וגו'. ת"ר: לפי שראה אדם הראשון יום שמתמעט והולך, אמר: אוי לי, שמא בשביל שסרחתי עולם חשוך בעדי וחוזר לתוהו ובוהו, וזו היא מיתה שנקנסה עלי מן השמים, עמד וישב ח' ימים בתענית [ובתפלה], כיון שראה תקופת טבת וראה יום שמאריך והולך, אמר: מנהגו של עולם הוא, הלך ועשה שמונה ימים טובים, לשנה האחרת עשאן לאלו ולאלו ימים טובים, הוא קבעם לשם שמים, והם קבעום לשם עבודת כוכבים.

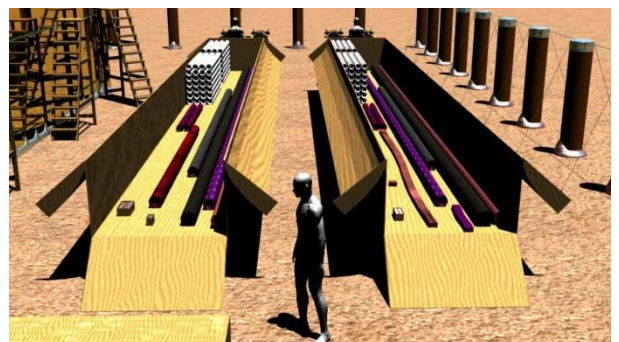
2. Talmud Bavli, Shabbat 21b

מאי חנוכה דתנו רבנן בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה תמניא אינון דלא למספד בהון ודלא להתענות בהון שכשנכנסו יוונים להיכל תמאו כל השמיים שבהיכל וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול ולא היה בו אלא להדליק יום אחד נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים לשנה אחרת קבעום ועשאום ימים טובים בהלל והודאה

The Completion of the Mishkan

3. Yalkut Shimoni, I Melachim 184

א"ר חנינא בכ"ה בכסליו נגמר מלאכת המשכן ועשה מקופל עד אחד בניסן, כמו שכתוב ביום החדש הראשון באחד לחדש תקים את משכן, והיו ישראל ממלמלין על משה לומר למה לא הוקם מיד שמא דופי אירע בו והקב"ה חשב לערב שמחת המשכן בחדש שנולד בו יצחק דכתיב לושי ועשי עוגות ואמרו לו שוב אשוב אליך, ומעתה

הפסיד כסלו שנגמרה בו המלאכה אמר הקדוש ברוך הוא עלי לשלם, מה שלם לו הקדוש ברוך הוא חנוכת חשמונאי, וכן מרחשון עתיד הקדוש ברוך הוא לשלם לו:

4. Tur, Orach Chaim 684

וקורין בפרשת נשא בנישאים ג' בכל יום ומפרש בפסיקתא משום שנשלם מלאכת המשכן בכ"ה כסליו ומתחילין בויהי ביום כלות משה ויש מקומות שמתחילין בברכת כהנים ומנהג יפה הוא לפי שנעשה הנס על ידי כהנים

The Dedication of the Mishkan

5. Bamidbar 7:84-89-5:1-2

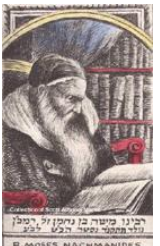

- פד זאת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ, בְּיוֹם הַמְּשַׁח אֹתוֹ, מֵאֵת, נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל: קַעֲוֹת כֶּסֶף שְׁתַּיִם עֲשָׂרָה, מִזְרְקֵי-כֶסֶף שְׁנַיִם עֲשָׂר, כַּפֹּת זָהָב, שְׁתַּיִם עֲשָׂרָה.
- 84 This was the dedication-offering of the altar, in the day when it was anointed, at the hands of the princes of Israel: twelve silver dishes, twelve silver basins, twelve golden pans;
- פה שְׁלִשִׁים וּמֵאָה, הַקַּעֲוָה הָאֶחָת כֶּסֶף, וְשִׁבְעִים, הַמִּזְרֶק הָאֶחָד; כֹּל כֶּסֶף הַכֵּלִים, אֲלֵפִים וְאַרְבַּע-מֵאוֹת בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ.
- 85 each silver dish weighing a hundred and thirty shekels, and each basin seventy; all the silver of the vessels two thousand and four hundred shekels, after the shekel of the sanctuary;
- פו כַּפֹּת זָהָב שְׁתַּיִם-עֲשָׂרָה מְלֵאֹת קְטֹרֶת, עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה הַכֶּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ; כָּל-זָהָב הַכַּפֹּת, עֲשָׂרִים וּמֵאָה.
- 86 twelve golden pans, full of incense, weighing ten shekels apiece, after the shekel of the sanctuary; all the gold of the pans a hundred and twenty shekels;
- פז כָּל-הַבָּקָר לְעֹלָה שְׁנַיִם עֲשָׂר פְּרִים, אֵילִם שְׁנַיִם-עֲשָׂר כְּבָשִׂים בְּנֵי-שָׁנָה שְׁנַיִם עֲשָׂר--וּמִנְחָתָם; וְשִׁעִרֵי עִזִּים שְׁנַיִם עֲשָׂר, לַחֲטָאת.
- 87 all the oxen for the burnt-offering twelve bullocks, the rams twelve, the he-lambs of the first year twelve, and their meal-offering; and the males of the goats for a sin-offering twelve;
- פח וְכֹל בָּקָר זָבַח הַשְּׁלָמִים, עֲשָׂרִים וְאַרְבַּעַה פְּרִים, אֵילִם שְׁשִׁים עֲתֻדִים שְׁשִׁים, כְּבָשִׂים בְּנֵי-שָׁנָה שְׁשִׁים: זֹאת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ, אַחֲרֵי הַמְּשַׁח אֹתוֹ.
- 88 and all the oxen for the sacrifice of peace-offerings twenty and four bullocks, the rams sixty, the he-goats sixty, the he-lambs of the first year sixty. This was the dedication-offering of the altar, after that it was anointed.
- פט וּבָא מֹשֶׁה אֶל-אַהֲל מוֹעֵד, לְדַבֵּר אִתּוֹ, וַיִּשְׁמַע אֶת-הַקּוֹל מִדְּבַר אֱלֹהֵי מַעַל הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר-עַל-אֹרֹן הָעֵדֻת, מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִּים; וַיְדַבֵּר, אֵלָיו. {פ}
- 89 And when Moses went into the tent of meeting that He might speak with him, then he heard the Voice speaking unto him from above the ark-cover that was upon the ark of the testimony, from between the two cherubim; and He spoke unto him. {P}
- א וַיְדַבֵּר ה', אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר.
- 1 And the LORD spoke unto Moses, saying:
- ב דַּבֵּר, אֶל-אַהֲרֹן, וְאָמַרְתָּ, אֵלָיו: בְּהַעֲלֹתְךָ, אֶת-הַנְּרֹת, אֶל-מוֹל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה, יֵאִירוּ שְׁבַעַת הַנְּרֹת.
- 2 'Speak unto Aaron, and say unto him: When thou lightest the lamps, the seven lamps shall give light in front of the candlestick.'

6. Ramban, Bamidbar 8:2 [R. Moshe b. Nachman, b. Gerona, Spain, d. Israel, 1194- 1270]

בהעלתך - למה נסמכה פרשת מנורה לחנכת הנשיאים, לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה דעתו שלא היה עמהם בחנוכה לא הוא ולא שבטו, אמר לו הקדוש ברוך הוא חייך שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומטיב את הנרות בקר וערב, לשון רש"י ממדרש אגדה:

ולא נתברר לי למה נחמו בהדלקת הנרות, ולא נחמו בקטורת בקר וערב ששבחו בו הכתוב (דברים לג י) ישימו קטורה באפק, ובכל הקרבנות, ובמנחת חביתין, ובעבודת יום הכפורים שאינה כשרה אלא בו, ונכנס לפני ולפנים, ושהוא קדוש ה' עומד בהיכלו לשרתו ולברך בשמו, ושבטו כלו משרתי אלקינו. ועוד מה טעם לחלישות הדעת הזו, והלא קרבנו גדול משל נשיאים, שהקריב בימים ההם קרבנות הרבה כל ימי המלואים. ואם תאמר שהיו חובה ונצטוו בהם, וחלשה דעתו על שלא הקריב נדבה כמוהם לחנכת המזבח, גם הדלקת הנרות שנחמו בה חובה ונצטוו עליה. אבל ענין ההגדה הזו לדרוש רמז מן הפרשה על חנכה של נרות שהיתה בבית שני על ידי אהרן ובניו, רצוני לומר חשמונאי כהן גדול ובניו:

ובלשון הזה מצאתיה במגלת סתרים לרבינו נסים שהזכיר האגדה הזו ואמר, ראיתי במדרש כיון שהקריבו שנים עשר שבטים ולא הקריב שבט לוי וכו', אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה דבר אל אהרן ואמרת אליו, יש חנכה אחרת שיש בה הדלקת הנרות ואני עושה בה לישראל על ידי בניך נסים ותשועה וחנכה שקרויה על שמם, והיא חנכת בני חשמונאי, ולפיכך הסמיך פרשה זו לפרשת חנכת המזבח עכ"ל:

וראיתי עוד בילמדנו (תנחומא בהעלותך ה) וכן במדרש רבה (טו ו), אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, לך אמור לאהרן אל תתירא, לגדולה מזאת אתה מוכן, הקרבנות כל זמן שביית המקדש קיים הן נוהגין, אבל הנרות לעולם אל מול פני המנורה יאירו - וכל הברכות שנתתי לך לברך את בני אינן בטלין לעולם. והנה דבר ידוע שכשאינן בית המקדש קיים והקרבנות בטלין מפני חורבנו אף הנרות בטלות, אבל לא רמזו אלא לנרות חנכת חשמונאי שהיא נוהגת אף לאחר חורבן בגלותנו. וכן ברכת כהנים הסמוכה לחנכת הנשיאים נוהגת לעולם, דרשו סמוכין לחנכת הנשיאים מפניה ומלאחריה בכבודו של אהרן שלא נמנה עמהם

Shivat Tzion

The First Potential: Cyrus

7. Ezra 1:1-6

- א ובשנת אחת, לכורש מלך פרס, לכלות דבר-ה', מפי ירמיהו: העיר ה', את-רוח כרש מלך-פרס, ויעבר-קול בכל-מלכותו, וגם-במכתב לאמר.
- ב כה אמר, כרש מלך פרס--כל ממלכות הארץ, נתן לי ה' אלקי השמים; והוא-פקד עלי לבנות-לו בית, בירושלם אשר ביהודה.
- ג מי-בכם מכל-עמו, יהי אלקיו עמו, ויעל, לירושלם אשר ביהודה; ויבן, את-בית ה' אלקי ישראל--הוא האלקים, אשר בירושלם.
- ד וכל-הנשא, מכל-המקומות אשר הוא גר-שם--ינשא-והו אנשי מקמו, בקסף ובזהב וברכוש ובבהמה; עם-הנדבה--לבית האלקים, אשר בירושלם.
- ה ויקומו ראשי האבות, ליהודה ובנימן, והכהנים והלויים; לכל העיר האלקים, את-רוחו, לעלות לבנות, את-בית ה' אשר בירושלם.
- ו וכל-סביבתייהם חזקו בידיהם, בכלי-כסף בזהב ברכוש ובבהמה ובמגדנות--לבד, על-כל-התנדב. {ס}
- 1 Now in the first year of Cyrus king of Persia, that the word of the LORD by the mouth of Jeremiah might be accomplished, the LORD stirred up the spirit of Cyrus king of Persia, that he made a proclamation throughout all his kingdom, and put it also in writing, saying:
- 2 "Thus saith Cyrus king of Persia: All the kingdoms of the earth hath the LORD, the God of heaven, given me; and He hath charged me to build Him a house in Jerusalem, which is in Judah.
- 3 Whosoever there is among you of all His people--his God be with him--let him go up to Jerusalem, which is in Judah, and build the house of the LORD, the God of Israel, He is the God who is in Jerusalem.
- 4 And whosoever is left, in any place where he sojourneth, let the men of his place help him with silver, and with gold, and with goods, and with beasts, beside the freewill-offering for the house of God which is in Jerusalem.'
- 5 Then rose up the heads of fathers' houses of Judah and Benjamin, and the priests, and the Levites, even all whose spirit God had stirred to go up to build the house of the LORD which is in Jerusalem.
- 6 And all they that were round about them strengthened their hands with vessels of silver, with gold, with goods, and with beasts, and with precious things, beside all that was willingly offered. {S}

Actual: Wave One

8. Ezra 3:2-6

ב ויקם ישוע בן-יוצדק ואחיו הכהנים, וזרובבל בן-שאלתיאל ואחיו, ויבנו, את-מזבח אלקי ישראל--להעלות עליו, עלות, כְּתוּב, בתורת משה איש-האלקים.

2 Then stood up Jeshua the son of Jozadak, and his brethren the priests, and Zerubbabel the son of Shealtiel, and his brethren, and builded the altar of the God of Israel, to offer burnt-offerings thereon, as it is written in the Law of Moses the man of God.

ג ויכינו המזבח, על-מכונתיו, כי באימה עליהם, מעמי הארצות; ויעל (ויעלו) עליו עלות לה', עלות לבקר ולערב.

3 And they set the altar upon its bases; for fear was upon them because of the people of the countries, and they offered burnt-offerings thereon unto the LORD, even burnt-offerings morning and evening.

ד ויעשו את-חג הסוכות, כְּתוּב; ועלת יום ביום במספר, כמשפט דבר-יום ביום.

4 And they kept the feast of tabernacles, as it is written, and offered the daily burnt-offerings by number, according to the ordinance, as the duty of every day required;

ה ואחרי-כן עלת תמיד, ולחדשים, ולכל-מועדי ה', המקדשים; ולכל מתנדב נדבה, לה'.

5 and afterward the continual burnt-offering, and the offerings of the new moons, and of all the appointed seasons of the LORD that were hallowed, and of every one that willingly offered a freewill-offering unto the LORD.

ו מיום אחד, לחדש השביעי, החלו, להעלות עלות לה'; והיכל ה', לא יסד.

6 From the first day of the seventh month began they to offer burnt-offerings unto the LORD; but the foundation of the temple of the LORD was not yet laid.

Obstruction

9. Ezra 3:1-6

א וישמעו, צרי יהודה ובנימן: כי-בני הגולה בונים היכל, לה' אלקי ישראל.

1 Now when the adversaries of Judah and Benjamin heard that the children of the captivity were building a temple unto the LORD, the God of Israel;

ב ויגשו אל-זרובבל ואל-ראשי האבות, ויאמרו להם נבנה עמכם--כי ככם, נדרוש לאלקיקם; ולא אנחנו זבחים, מימי אסר חדן מלך אשור, המעלה אתנו, פה.

2 then they drew near to Zerubbabel, and to the heads of fathers' houses, and said unto them: 'Let us build with you; for we seek your God, as ye do; and we do sacrifice unto Him since the days of Esarhaddon king of Assyria, who brought us up hither.'

ג ויאמר להם זרובבל וישוע, ושאר ראשי האבות לישראל--לא-לכם ולנו, לבנות בית לאלקינו: כי אנחנו יחד נבנה, לה' אלקי ישראל, כאשר צונו, המלך כורש מלך-פרס.

3 But Zerubbabel, and Jeshua, and the rest of the heads of fathers' houses of Israel, said unto them: 'Ye have nothing to do with us to build a house unto our God; but we ourselves together will build unto the LORD, the God of Israel, as king Cyrus the king of Persia hath commanded us.'

ד ויהי, עם-הארץ--מרפים, ידי עם-יהודה; ומבלהים (ומבהלים) אותם, לבנות.

4 Then the people of the land weakened the hands of the people of Judah, and harried them while they were building,

ה וסכרים עליהם יועצים, להפר עצתם--כל-ימי, כורש מלך פרס, ועד-מלכות, דריוש מלך-פרס.

5 and hired counsellors against them, to frustrate their purpose, all the days of Cyrus king of Persia, even until the reign of Darius king of Persia.

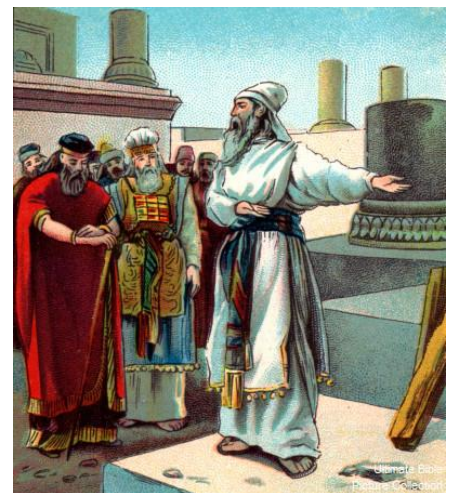
ו ובמלכות, אחשוורוש, בתחלת, מלכותו--כתבו שטנה, על-ישיבי יהודה וירושלם. {ס}

6 And in the reign of Ahasuerus, in the beginning of his reign, wrote they an accusation against the inhabitants of Judah and Jerusalem. {S}

The Second Potential: Darius

Darius the King - Granting audience

10. Chagai 1:1-6

- א בשנת שתיים, לדריוש המלך, בחדש הששי, ביום אחד לחדש-ה' דבר-ה' ביד-חגי הנביא, אל-זרובבל בן-שאלתיאל פחת יהודה, ואל-יהושע בן-יהוצדק הפהן הגדול, לאמר:
- ב כה אמר ה' צבאות, לאמר: העם הזה אמרו, לא עת-בא עת-בית ה' להבנות. {פ}
- ג ויהי, דבר-ה', ביד-חגי הנביא, לאמר.
- ד העת לכם אתם, לשבת בבתיכם ספונים--והבית הזה, חרב.
- ה ועתה, כה אמר ה' צבאות: שימו לבבכם, על-דרךכם.
- ו זרעתם הרבה והבא מעט, אכול ואין-לשבעה שתו ואין-לשכרה, לבוש, ואין-לחם לו; והמשתפר--משתפר, אל-צרוז נקיב. {פ}
- 1 In the second year of Darius the king, in the sixth month, in the first day of the month, came the word of the LORD by Haggai the prophet unto Zerubbabel the son of Shealtiel, governor of Judah, and to Joshua the son of Jehozadak, the high priest, saying:
- 2 'Thus speaketh the LORD of hosts, saying: This people say: The time is not come, the time that the LORD'S house should be built.' {P}
- 3 Then came the word of the LORD by Haggai the prophet, saying:
- 4 'Is it a time for you yourselves to dwell in your cieled houses, while this house lieth waste?'
- 5 Now therefore thus saith the LORD of hosts: Consider your ways.
- 6 Ye have sown much, and brought in little, ye eat, but ye have not enough, ye drink, but ye are not filled with drink, ye clothe you, but there is none warm; and he that earneth wages earneth wages for a bag with holes. {P}

11. Chagai 2:2-10

- ב אמר-נא, אל-זרובבל בן-שאלתיאל פחת יהודה, ואל-יהושע בן-יהוצדק, הפהן הגדול--ואל-שארית העם, לאמר.
- ג מי בכם, הנשאר, אשר ראה את-הבית הזה, בכבודו הראשון; וימה אתם ראים אתו, עתה--הלוא כמהו כאין, בעיניכם.
- ד ועתה חזק זרובבל נא--ה' וחזק יהושע בן-יהוצדק הפהן הגדול וחזק כל-עם הארץ, נא--ה'--ועשו: כי-אני אתכם, נאם ה' צבאות.
- ה את-הדבר אשר-כרתי אתכם, בצאתכם ממצרים, ורוחי עמדת בתוכם--אל-תיראו. {ס}
- ו כי כה אמר ה' צבאות, עוד אחת מעט היא; ואני, מרעיש את-השמים ואת-הארץ, ואת-הים, ואת-החרבה.
- ז והרעשתי, את-כל-הגוים, ובאו, חמדת כל-הגוים; ומלאתי את-הבית הזה, כבוד--אמר, ה' צבאות.
- ח לי הכסף, ולי הזהב--נאם, ה' צבאות.
- ט גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון, מן-הראשון--אמר, ה' צבאות; ובמקום הזה איתן שלום, נאם ה' צבאות. {פ}
- י בעשרים וארבעה לתשיעי, בשנת שתיים לדריוש-ה', דבר-ה', אל-חגי הנביא, לאמר.
- 2 'Speak now to Zerubbabel the son of Shealtiel, governor of Judah, and to Joshua the son of Jehozadak, the high priest, and to the remnant of the people, saying:
- 3 Who is left among you that saw this house in its former glory? and how do ye see it now? is not such a one as nothing in your eyes?
- 4 Yet now be strong, O Zerubbabel, saith the LORD; and be strong, O Joshua, son of Jehozadak, the high priest; and be strong, all ye people of the land, saith the LORD, and work; for I am with you, saith the LORD of hosts.
- 5 The word that I covenanted with you when ye came out of Egypt have I established, and My spirit abideth among you; fear ye not. {S}
- 6 For thus saith the LORD of hosts: Yet once, it is a little while, and I will shake the heavens, and the earth, and the sea, and the dry land;
- 7 and I will shake all nations, and the choicest things of all nations shall come, and I will fill this house with glory, saith the LORD of hosts.
- 8 Mine is the silver, and Mine the gold, saith the LORD of hosts.
- 9 The glory of this latter house shall be greater than that of the former, saith the LORD of hosts; and in this place will I give peace, saith the LORD of hosts.' {P}
- 10 In the four and twentieth day of the ninth month, in the second year of Darius, came the word of the LORD by Haggai the prophet, saying:

12. Rashi, Chagai 1:1-2

(א) בשנת שתיים לדריוש – הוא דריוש מלך פרס שהיה אחר אחשורוש ומלניו במדרש ויקרא רצה שצנה של אסתר היה וזימי כורש הראשון עלו זרובבל ויהושע הכהן מצבל לירושלים בראשית כורש שנאמר (עזרא ט) מי בכל עמו וגו' ועמדו זרי יהודה וזנימין ושלחו איגרותיה' לכורש לזכות לבטל מלאכת בית המקדש שהתחילו (וזהו וצטלוס) מיום ההוא צטלו כמפורש (עזרא ז) צאדין צטילת עזידת צית אלהנא וגו' וצטלה שלש שנים שמלך כורש וארבע עשרה של אחשורוש ושנה הראשונה של דריוש בנו ובשנת שתיים נאמרה נבואה זו לחגי לזרזם לחזור ולבנות צמלאכה ולא יראו כי לא יצטלוס העכו"ם שהקצ"ה ילליחם:

(ב) העם הזה אמרו – לפי שצטלו אויביהם על ידיהם צראשונה סצורים הם שלא חקיים את דברי שאמרתי לפי מלאכת לחרבות ירושלים ע' שנה ולא יבא עוד עת ציתי להצנות אמור להם שצא עתה העת אצל עת הראשון לא היה אלא לפקידה למלאות לחתילת מלכות צבל שצעים שנה וכן היתה לקוף שצעים שנה נפקדו לעלות ע"פ כורש אצל

בניין הבית נתלה בחורבות ירושלים שבימי דקיהו שהיה מאוחר י"ח שנה למלכות צבזל כדאמר מר (מגילה יא, ערכין יב) גלו צ"ח גלו צ"ט ועמה מלאו הי"ח:

13. Zechariah 1:1

א בחדש, השמיני, בשנת שנים, לדרגוש--היה דבר-ה', אל-זכריה בן-ברכיה, בן-עדי הנביא, לאמר. 1 In the eighth month, in the second year of Darius, came the word of the LORD unto Zechariah the son of Berechiah, the son of Iddo, the prophet, saying:

14. Zechariah 2:12-14

יב כי כה אמר, ה' צבאות, אחר כבוד, שלחני אל-הגוים השללים אתכם: כי הנגע בכם, נגע בבבת עינו. 12 For thus saith the LORD of hosts who sent me after glory unto the nations which spoiled you: 'Surely, he that toucheth you toucheth the apple of his eye.

יג כי הנני מניף את-ידי, עליהם, והיו שלל, לעבדיהם; וידעתם, כי-ה' צבאות שלחני. {ס} 13 For, behold, I will shake My hand over them, and they shall be a spoil to those that served them'; and ye shall know that the LORD of hosts hath sent me. {S}

יד רני ושמיחי, בת-ציון--כי הנני-בא ושכנתי בתוכך, נאם-ה'. 14 'Sing and rejoice, O daughter of Zion; for, lo, I come, and I will dwell in the midst of thee, saith the LORD.

טו ונלוו גוים רבים אל-ה' ביום ההוא, והיו לי לעם; ושכנתי בתוכך--וידעת, כי-ה' צבאות שלחני אליך. 15 And many nations shall join themselves to the LORD in that day, and shall be My people, and I will dwell in the midst of thee'; and thou shalt know that the LORD of hosts hath sent me unto thee.

טז ונחל ה' את-יהודה חלקו, על אדמת הקדש; ובחר עוד, בירושלם. 16 And the LORD shall inherit Judah as His portion in the holy land, and shall choose Jerusalem again.

יז הס כל-בשר, מפני ה'--כי געור, ממעון קדשו. {ס} 17 Be silent, all flesh, before the LORD; for He is aroused out of His holy habitation.

15. Zechariah 4:1-7

א וישב, המלאך הדבר בי; ויעירני, כאיש אשר-יעור משנתו. 1 And the angel that spoke with me returned, and waked me, as a man that is wakened out of his sleep.

ב ויאמר אלי, מה אתה ראה; ויאמר (ואמר) ראיתי והנה מנורת זהב כלה ונלה על-ראשה, ושבעה גרתייה עליה--שבעה ושבעה מוצקות, לגרות אשר על-ראשה. 2 And he said unto me: 'What seest thou?' And I said: 'I have seen, and behold a candlestick all of gold, with a bowl upon the top of it, and its seven lamps thereon; there are seven pipes, yea, seven, to the lamps, which are upon the top thereof;

ג וישנים זיתים, עליה: אחד מימין הגלה, ואחד על-שמאלה. 3 and two olive-trees by it, one upon the right side of the bowl, and the other upon the left side thereof.'

ד ואען, ואמר, אל-המלאך הדבר בי, לאמר: מה-אלה, אדני. 4 And I answered and spoke to the angel that spoke with me, saying: 'What are these, my lord?'

ה ויען המלאך הדבר בי, ויאמר אלי, הלוא ידעת, מה-המה אלה; ואמר, לא אדני. 5 Then the angel that spoke with me answered and said unto me: 'Knowest thou not what these are?' And I said: 'No, my lord.'

ו ויען ויאמר אלי, לאמר, זה דבר-ה', אל-זרבבל לאמר: לא בחיל, ולא בלכה--כי אם-ברוחי, אמר ה' צבאות. 6 Then he answered and spoke unto me, saying: 'This is the word of the LORD unto Zerubbabel, saying: Not by might, nor by power, but by My spirit, saith the LORD of hosts.

ז מי-אתה הר-הגדול לפני זרבבל, למישר; והוציא, את-האבן הראשה--תשאות, חן חן לה. {פ} 7 Who art thou, O great mountain before Zerubbabel? thou shalt become a plain; and he shall bring forth the top stone with shoutings of Grace, grace, unto it.' {P}

What Happened to the Hope?

Malbim Principle

16. Malbim, Chagai 1:2

והגם שבעת ההיא לא היה עדיין זמן הגאולה העתידה, ודניאל ראה ארבע מלכויות שימשלו בישראל, וכן ראו כמה נביאים והודיעו לו בחזון כי זמן קץ הפלאות רחוק מאד, בכ"ז היה אפשריות שיהיה אז עת הגאולה אם היו שבים בתשובה שלימה לה' והיו עולים כולם כחומה, כמ"ש חז"ל ראויים היו ישראל ליעשות להם נס בימי עזרא וכי' אלא שגרם החטא, וכן כמה מדרשות חז"ל המורים ע"ז, ובעת נבנה הבית היה עדיין האפשריות תלוי ועומד, אם היו שבים בתשובה היה זרובבל המלך המשיח והמקדש היה מכוון לשבתו עולמים, וע"כ זרח להם עוד הפעם אור הנבואה ע"י נביאים האחרונים חגי זכריה ומלאכי, שעמדו בעת ההיא והיו מעוררים אותם על הבנין ועל התשובה וגלו להם סוד זה שהדבר תלוי בידם, ואחר שלא זכו, היה המקדש השני רק מקדש עראי לפי שעה ועתיד ליחרב ע"י הרומיים, וחסרו בו ה' דברים כמ"ש חז"ל על מלת ואכבדה

Application to Maccabim

17. Sefer Maccabim

וּבְחַמְשָׁה עָשָׂר יוֹם בְּכַסְלֹו בְּחַמֵּשׁ וְאַרְבַּעִים וּמֵאָה שָׁנָה בְּנֹו שְׁקוּיָן קְשׁוּמָם עַל־הַמִּנְחָה וּבְעָרֵי יְהוּדָה מִסָּבִיב בְּנֹו דְמוּת: וּבְפִתְחֵי הַבָּתִּים וּבְרַחוּבוֹת וְזָחוּ: וְקָרְיֵי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר מִצְאוּ שָׂרְפּוּ בְּאֵשׁ בְּקָרְעָם: וְכָל אֲשֶׁר־יִמָּצָא בְיַד־אִישׁ סֵפֶר בְּרִית וְכָל אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּתּוֹרָה דְּתַּיִתְּהֵם לְהַמִּיתוֹ: בְּתַקְפָּם עָשׂוּ כֵן לְיִשְׂרָאֵל לְנִמְצָאִים חֲדָשׁ בְּתַרְשׁוֹ בְּעָרִים: וּבְחַמְשָׁה וְעֶשְׂרִים לַחֲדָשׁ הִקְרִיבוּ עַל־הַבְּקָה אֲשֶׁר הָיְתָה עַל־הַמִּנְחָה: וְאֵת־הַנְּשִׂים אֲשֶׁר מָלוּ אֶת־בְּנֵיהֶן הַמִּיתוּ עַל־פִּי הַבְּקָרָה: וַיִּתְּלוּ אֶת־הָעוֹלָלִים בְּצוּאָרֵיהֶן וְאֶת־בְּנֵי־בְתוּלָתָם וְאֵת הַמְּלִים אוֹתָם לְהַמִּיתוֹ: וְרַבִּים בְּיִשְׂרָאֵל הָיוּ אֹמִיצִים וַיִּתְּחַקְּוּ לְבַלְתִּי אֶכְלֵל קָמָא: וַיִּבְחָרוּ לְמוֹת לְבַלְתִּי הַטָּמֵא בְּמַאֲבָלִים וּלְבַלְתִּי מַלְל בְּרִית־קֹדֶשׁ וַיִּמְתּוּ: וַיְהִי קֶצֶת דְּיוֹל עַל־יִשְׂרָאֵל מְאֹד:

18. Josephus, Antiquities of the Jews, Book XII Chapter 7¹

¹ [Josephus was born Joseph ben Mattathias in 37 C.E. in Jerusalem of a priestly and royal family. In 66 C.E. the Masada was seized by the Zealots and the Romans were on the march; Josephus was appointed the commander of Galilee. In 67 C.E. Josephus and other rebels were cornered in a cave during the siege of Jotapata and took a suicide pact. However, Josephus survived, and was taken hostage by the Romans, led by Vespasian. Josephus shrewdly reinterpreted the Messianic prophecies. He predicted that Vespasian would become the ruler of the 'entire world'. Josephus joined the Romans, for which he was branded a traitor. He acted as consultant to the Romans and a go-between with the revolutionaries. Unable to convince the rebels to surrender, Josephus ended up watching the second destruction of the Temple and the defeat of the Jewish nation. Despite his ambivalent role, Josephus was an eyewitness to history]

5. Hereupon Lysias was confounded at the defeat of the army which he had sent, and the next year he got together sixty thousand chosen men. He also took five thousand horsemen, and fell upon Judea; and he went up to the hill country of Bethsur, a village of Judea, and pitched his camp there, where Judas met him with ten thousand men; and when he saw the great number of his enemies, he prayed to God that he would assist him, and joined battle with the first of the enemy that appeared, and beat them, and slew about five thousand of them, and thereby became terrible to the rest of them. Nay, indeed, Lysias observing the great spirit of the Jews, how they were prepared to die rather than lose their liberty, and being afraid of their desperate way of fighting, as if it were real strength, he took the rest of the army back with him, and returned to Antioch, where he listed foreigners into the service, and prepared to fall upon Judea with a greater army.

6. When therefore the generals of Antiochus's armies had been beaten so often, Judas assembled the people together, and told them, that after these many victories which God had given them, they ought to go up to Jerusalem, and purify the temple, and offer the appointed sacrifices. But as soon as he, with the whole multitude, was come to Jerusalem, and found the temple deserted, and its gates burnt down, and plants growing in the temple of their own accord, on account of its desertion, he and those that were with him began to lament, and were quite confounded at the sight of the temple; so he chose out some of his soldiers, and gave them order to fight against those guards that were in the citadel, until he should have purified the temple. When therefore he had carefully purged it, and had brought in new vessels, the candlestick, the table [of shew-bread], and the altar [of incense], which were made of gold, he hung up the veils at the gates, and added doors to them. He also took down the altar [of burnt-offering], and built a new one of stones that he gathered together, and not of such as were hewn with iron tools. So on the five and twentieth day of the month Casleu, which the Macedonians call Apeliens, they lighted the lamps that were on the candlestick, and offered incense upon the altar [of incense], and laid the loaves upon the table [of shew-bread], and offered burnt-offerings upon the new altar [of burnt-offering]. Now it so fell out, that these things were done on the very same day on which their Divine worship had fallen off, and was reduced to a profane and common use, after three years' time; for so it was, that the temple was made desolate by Antiochus, and so continued for three years. This desolation happened to the temple in the hundred forty and fifth year, on the twenty-fifth day of the month Apeliens, and on the hundred fifty and third olympiad: but it was dedicated anew, on the same day, the twenty-fifth of the month Apeliens, on the hundred and forty-eighth year, and on the hundred and fifty-fourth olympiad. And this desolation came to pass according to the prophecy of Daniel, which was given four hundred and eight years before; for he declared that the Macedonians would dissolve that worship [for some time].

7. Now Judas celebrated the festival of the restoration of the sacrifices of the temple for eight days, and omitted no sort of pleasures thereon; but he feasted them upon very rich and splendid sacrifices; and he honored God, and delighted them by hymns and psalms. Nay, they were so very glad at the revival of their customs, when, after a long time of intermission, they unexpectedly had regained the freedom of their worship, that they made it a law for their posterity, that they should keep a festival, on account of the restoration of their temple worship, for eight days. And from that time to this we celebrate this festival, and call it Lights. I suppose the reason was, because this liberty beyond our hopes appeared to us; and that thence was the name given to that festival. Judas also rebuilt the walls round about the city, and reared towers of great height against the incursions of enemies, and set guards therein. He also fortified the city Bethsura, that it might serve as a citadel against any distresses that might come from our enemies.

19. Rashi, Chagai 2:6

עוד אחת מעט היא – משתכלה מלכות פרס וז המושלת עליכם עוד אחת תקום למשול עליכם להזר לכם מן מלכות יון ומעט יהא זמן ממשלתה:

ואני מרעיש – בניסים הנעשים לבני השמונאי:

את השמים וגו' – ויזינו ששכינתי שורה בבית זה ויזיאו תשורת זהב וכסף כאשר כתוב בספר יוסף בן גוריון: